

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

דברים

(חלק בט)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת דברים (שבת חזון), ב"ח מנ"א, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

דברים

און דער חידוש אין די פסוקים איז, אַז ניט בלויז די ערי הפרזות האָט מען איינגענומען, נאָר אויך די קריות, די ערים המוקפות חומה וועלכע זיינען אַ סך מער באַשיצט.

אַבער כד דייקת שפיר, איז דערפון אַ ראי' להיפך: פון דעם גופא וואָס די תורה איז מוסיף אָט דעם חילוק (צווישן „ערים בצורות חומה גו" אויף „ערי הפרזי") אין אַ באַזונדער פסוק, איז משמע, אַז דאָס וואָס עס שטייט אין פריערדיקן פסוק דער שינוי צווישן „עיר" און „קרי", מיינט דאָס אַן אַנדער חידוש (אין קרי' לגבי עיר).⁶ ובפרט אַז דעם שינוי פון „עיר" און „קרי" זאָגט שוין די תורה ביי מלחמת סיחון שלפנ"ז, און דאָרטן ווערט ניט דערמאָנט דער חילוק פון „ערים בצורות חומה גו" און „ערי הפרזי".⁷

ולהעיר אַז ביי מלחמת סיחון זאָגט דער פסוק בלויז „לא היתה קרי גו" – די רבותא פון איינעמען די קריות, און

א. בפרשתנו, ווען די תורה איז מתאר ווי מ'האָט כובש געווען סיחון וארצו, שטייט אין פסוקי „ונלכד את כל ערי בעת ההיא ונחרם את כל עיר מתם והנשים והטף גו", לא היתה קרי אשר שגבה ממנו". עד"ז שטייט אויך ביי דעם כיבוש פון ארץ עוג² „לא היתה קרי אשר לא לקחנו מאתם".

פון פשטות לשון הכתוב „לא היתה קרי", כאָטש פריער שטייט „ונלכד את כל ערי", איז משמע, אַז קרי' מיינט ניט דאָס זעלבע ווי עיר (און מ'זאָל זאָגן אַז תורה איז משנה פון עיר צו קרי' ליופי המליצה³), נאָר דאָס איז אַן אַנדער סוג – ניט אַן עיר. און דאָס איז דער פסוק מוסיף „לא היתה (אפילו) קרי" אשר שגבה ממנו. . אשר לא לקחנו מאתם", ניט נאָר האָט מען כובש געווען די ערים, נאָר אויך די קריות.

אין וואָס באַשטייט דער שינוי צווישן „קרי" און „עיר"? און וואָס איז די רבותא אַז אויך די קריות האָט מען איינגענומען?

זיינען פאַראַן מפרשים וואָס לערנען אַז די רבותא פון קרי' אויף עיר איז, אַז קרי' איז אַן עיר מוקפת חומה, משא"כ עיר מיינט אַן עיר פרזות – ווי דער פסוק זאָגט גלייך נאָך דעם „לא היתה קרי גו" ששים עיר גו"², „כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה גו' לבד מערי הפרזי גו"⁵.

(1) ב, לד, שם, לו.

(2) פרשתנו ג, ד.

(3) ראה ראב"ע בלק כד, יז. רלב"ג שם. ועוד.

(4) ראה לקו"ש ח"ז ע' 12 ואילך. ח"ג ע' 86 ואילך.

(5) ראה צפע"נ מסעי לה, יא. מלבי"ם שם.

(6) ג, ה.

(6) ראה רד"ק ירמ' מח, מא בפירושו „קריות". אבל ע"פ פירושו אא"פ לומר שזהו חידוש כאן. ופשיטא שאין לפרש כאן ע"פ פירושו הערוך ערך קרי' (בלשון קרי' שבב"ר פ"ח, ג) – כפר.

(7) ועוד: הרי במלחמת סיחון ועוג מפורש (חקת כא, כג. לג) „ויצא לקראת ישראל", „ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו", וכפרש"י (שם, כג – מתנחומא שם כג. במדב"ר פ"ט, כט) גבי מלחמת סיחון ד, נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העיירות ונתקבצו כולם למקום אחד ושם נפלו ומשם הלכו ישראל אל הערים ואין עומד לנגדם כו" – ומאי נפק"מ איכא בזמן המלחמה (אף דאילו הייתה חשבון מלאה יתושיין כו" – רש"י חוקת כא, כג) דהוי הנד"מ מקופות חומה?

עפ"ז דאָרף מען אָבער האָבן ביאור: אין די פסוקים שבפרשתנו איז קלאָר אַז אויך די "ערים" האָבן געהאַט "דיורין", ווי עס שטייט¹⁹, ונלכד את כל ערי בעת ההיא ונחרם את כל עיר מתם והנשים והטף", "החרם כל עיר מתים הנשים והטף"²⁰. דאָרף מען זאָגן, אַז אין דעם ענין גופא – בנוגע לדיורין – איז דאָ אַ חידוש אין "קרי" לגבי "עיר".

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם הביאור אין דעם דין ביי ערי מקלט "נתמעטו"²¹ דיוריהן מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים".

פון די טעמים וואָס עס שטייט אויף דעם אין מפרשים: דער ריטב"א²² ברענגט בשם הרמ"ה אַז דערפאַר ברענגט מען דאָרט כהנים לויים וישראלים, "לפי שיש בהם מדת ענוה ורחמנות ולא יהיו שופכי דמים. וגם לא ימסרו את הרוצח ביד גואל הדם"²³.

לויט דעם טעם, איז דער דאָזיקער דין ל"ט ווי די אַנדערע תנאים שבערי מקלט (אין גמרא און רמב"ם שם) "ערי" מקלט אין עושין אותן לא עיירות גדולות ולא כרכים גדולים ולא קטנים אלא עיירות בינוניות ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים ובמקום המים ואם אין שם מים מכניסין לתוכן מים" – וואָס דאָס אַלץ זיינען זייטיקע תנאים אין דער עיר מקלט צוליב דער תועלת פון גולה²⁵.

ניט די רבותא אַז מ'האַט איינגענומען "ערים בצורות חומה" (כאָטש אויך באַרץ סיחון זיינען מסתם געווען ערים מוקפות חומה).

ב. דער בעל סדר הדורות (בספרו ערכי הכינויים⁸) טייטשט דעם חילוק צווישן עיר און קרי "עיר נקרא אף שאין בהם אוכלסין ודיורין אבל קרי הוא ע"ש שיש בה בני אדם כמ"י מה קול הקרי הומה". און עפ"ז איז ער מבאר דעם לשון¹² (ביי ערי מקלט) "והקרייתם לכם ערים" – "כי הערים תעשו אותם קרי"¹³ כמ"ש (הרמב"ם)¹⁴. . . ערי מקלט אין מושיבין אותם אלא במקום אוכלסין נתמעטו אוכלסין מוסיפין¹⁵ נתמעטו דיורין מכניסים לתוכן¹⁶ כהנים¹⁷ לויים [וישראלים]¹⁸.

(8) מערכת עיר.

(9) ראה גם אוה"ת חוקת (במדבר כרך ו) ע' אתתק: עיר סיחון קרית סיחון ההפרש בין עיר לקרי שדרים בה אנשים ע' עיר במשנה ספ"ה דעירובין שאין בה דיורין כו'.

(10) להעיר גם מפרש"י בלק כב, לט. תרגום לירמ' שם.

(11) ע"פ ל' הכתוב מ"א א, מא (ושם: מדוע קול

גו').

(12) מסעי לה, יא.

(13) כבראב"ע מסעי שם: והקרייתם מגזירת קרי.

(14) הל' רוצח פ"ח ה"ח. והוא ממכות י, א. תוספתא שם פ"ב, ג.

(15) כ"ה בערכי הכינויים שם. וברמב"ם "מוסיפין עליהן" כבמכות שם. ובתוספתא: מביאין אחרים ומושיבין תחתיהם.

(16) כ"ה ברמב"ם. ובגמ' "מביאים להן". בתוספתא "מוסיף עליהן".

(17) בירושלמי מכות פ"ב ה"ו, הוא להיפך: נתמעטו דיוריהן מביאין אחרים תחתיהן אם אין שם אוכלוסין מביאין לשם כהנים לויים וישראלים. ואכ"מ.

(18) בס' ערה"כ ליתא תיבה זו. וכן ליתא במקורו בספר אהבת עולם.

(19) ב, לד.

(20) ג, ו.

(21) ל' הרמב"ם. וראה הערה 16.

(22) מכות שם.

(23) ולהעיר מחינוך מצוה תח.

(24) ל' הרמב"ם שם. ובמכות שם (ועד"ז

בתוספתא שם) – בכ"כ שינויים. ואכ"מ.

(25) להצלתו – משום שלא "יהא רגל גואל הדם מצוי" שם ויארוכ לו" – פרש"י מכות שם בטעם דלא כרכים גדולים; או לחיותו – שימצא

— נאָר עס איז אַן ענין חיובי וואָס טוט אױף די קליטה פון עיר מקלט.

נאָכמער איז דאָס מוכח פון לשון הפסוק „והקרייתם לכם ערים“ און דער- נאָך שטייט „ערי מקלט תהיינה לכם“, פון דעם איז מובן אַז דער ענין פון „כי הערים תעשו אותם קרי“ איז נוגע צו דעם עצם ענין פון עיר, און דוקא דעמאָלט איז חל אױף איר דער דין פון „עיר מקלט“²⁸ — „עיר מקלט תהיינה לכם“.

דאָרף מען פאַרשטיין: במה מחולק דער ענין פון „והקרייתם — הערים תעשו אותם קרי“, פון די אַנדערע תנאים וגדרים וואָס אין עיר מקלט?

ד. וי"ל די הסברה בזה: דאָס וואָס עיר מקלט זיינען קולט דעם הורג נפש (און דער גואל הדם טאָר אים דאָרטן ניט הרג'נען), איז דאָס ניט נאָר מצד דעם וואָס ער געפינט זיך אין די תחומים פון דער באַשטימטער עיר (וואָס דאָס איז מגין אױף אים), נאָר דאָס איז פאַרבונדן און שייך צו דעם הורג נפש גופא: בשעת ער קומט אַריין אין דעם „עיר“, ווערט ער אַ טייל פון דעם ציבור והכלל פון דעם עיר, ובמילא האָט ער די הגנה פון דעם (זכות ה) ציבור²⁹ של עיר זו.

ווען רעכנט מען די גאַנצע שטאַט מיט אַלע תושבים שבה אַלס אַ קהל וצבור אחד — ווען דאָס איז באופן של „קרי“, בשעת די שטאַט איז מלא³⁰, מיושב כולו (או עכ"פּ רובו) מיט דיוור, וואָס לעבן

(28) להעיר משו"ת צפע"נ (וואראשא) סו"ס נד — ב' גדרים בקליטת עיר מקלט, „דכאן העיר וכאן מחמת ליום“.

(29) להעיר מזה"א (סט, ב) עה"פ (מ"ב ד, יג) בתוך עמי אנכי יושבת.

(30) להעיר מהדין (זכחים פת, א) דכלי שרת אין מקדשין אלא שלימין . . אלא מלאין.

נאָך אַ טעם שטייט אין אחרונים²⁶: עס קען זיין אַז אין דער עיר מקלט זאָלן נתרבה ווערן אַ סך גולים שרצחו, און די עיר זאָל מער ניט קולט זיין, וואָרום „עיר שרובה רוצחים אינה קולטת“²⁷. דעריבער ברענגט מען דאָרטן אַריין „כהנים לויים וישראלים“ צו ווערן תושבי העיר, בכדי זיי זאָלן זיין דער רוב, און ניט די גולים.

לפי זה איז דער דין ניט קיין תנאי צדדי אין עיר מקלט, נאָר דאָס איז נוגע צו דער קליטה גופא; אעפ"כ איז עס נאָר אַ תנאי שלילי — מ'איז דערמיט שולל און מבטל דעם חשש אַז די עיר זאָל זיין רובה רוצחים.

דערפון אָבער וואָס דער בעל סה"ד פאַרבינדט דעם דין מיטן פסוק³² „והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה“ — דער פסוק וואו עס ווערט געזאָגט דער עצם דין וועגן עיר מקלט — איז משמע, אַז עס איז אַ דין אין דעם עצם חלות דין עיר מקלט. ד.ה. ניט בלויז איז דאָס ניט קיין תנאי צדדי (ווי די תושבי העיר וועלן זיך פירן מיטן גולה), נאָר ס'איז אויך ניט אַ דין שלילי — צו מבטל זיין דעם חשש (פון יתרבו הגולים, ובמילא) אַז די עיר וועט ניט קענען קולט זיין

מוזנות — פרש"י מכות שם בטעם דאין עושין אותן טירין קטנים ושיה' במקום שווקים. — ובגמ' מסיים „מאי קרא (הטעם לכולם) — כפרש"י שם, „דמתקנין להו לרוצחין דבר שצריכין לו“ ונס גו' (ואתחנן ד, מב) עביד לי' מידי דתהוי לי' חיותא“.

ולכאורה טעם הריטב"א ע"ז ש,נתמעטו דיוריהן מביאין להם כהנים ליום כו" הוא יותר צדדי מזה.

(26) צפע"נ למכות שם.

(27) מכות שם, ב.

ניסין לתוכן, אלס תושבים קבועים³⁶, אלע סוגים פון כלל ישראל, כהנים לויים וישראלים.

דער טעם דערפון איז מובן: מיט דעם וואָס הרג נפש מישראל, וואָס אלע אידן זיינען „גוי אחד“, איין כלל, איין מציאות, האָט ער אָנגערירט³⁷ כלל ישראל, ובמילא האָט דער הורג נפש זיך מפריד געווען פון כלל³⁸ און נאָכמער – ער איז בסתירה ונלחם בו, און דעריבער³⁹ איז זיין הגנה (וי"ל אויך כפרתו⁴⁰) דורך דעם וואָס ער ווערט אַ טייל פון כלל ישראל, דורך זיין אין דער עיר מקלט.

ה. עס שטייט אין ספרים⁴¹ אַז דער „גואל הדם“ איז (אויך) מרמז אויפן שטן⁴², וועלכער זוכט צו מקטרג זיין אויף אַ אידן. בשעת אַ איד איז הורג נפש בשגגה זוכט דער גואל הדם אים מעניש

דאָרט באופן של קביעות – ניט באקראי, באופן עראי⁴³; בשעת אָבער ס'איז נתמעט געוואָרן דיוריהו, איז בטל די מציאות פון די יושבי העיר אלס אַ צבור אחד, ס'איז נאָר כמה יחידים וואָס לעבן אין איין מקום⁴⁴.

ד.ה. די אלע פרטים „איין⁴⁵ מושיבין אותן אלא במקום אוכלוסין, נתמעטו אוכלוסיהו מוסיפין עליהו, נתמעטו דיוריהו מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים“, זיינען תנאים וגדרים וועלכע מאַכן אַז די עיר איז ניט סתם אַ שטאָט וואו עס לעבן אַ סך יחידים צוזאַמען – נאָר זי ווערט אַן עיר אחת וואו עס לעבט אַ ציבור מסוים.

ויש לומר אַז דאָס איז אויך דער טעם וואָס „מכניסין לתוכן כהנים לויים וישראלים“, און מפרשים⁴⁶ פרעגן די קשיא – פאָרוואָס דאָרף מען מכניס זיין אלע דריי? וע"פ הנ"ל איז דאָס מובן: די הגנת (וקליטת) הצבור וואָס דער הורג נפש בשגגה דאָרף האָבן, איז ניט נאָר ער זאָל זיין אַ טייל פון, ער זאָל זיין צוזאַמען מיט אַ קבוצה אידן, נאָר ס'איז אַ ציבור, מעין כלל ישראל⁴⁷, און דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך דעם וואָס „מכ-

(36) עפ"ז אולי יש לבאר דיוק לשון הרמב"ם „מכניסין לתוכן“ ולא כבש"ט או כבתוספתא (ראה הערה 16) – להורות שהם נעשו כחלק מ(בני) העיר. ועצ"ע.

(37) להעיר ממכילתא, מכילתא דרשב"י ופרש"י – יתרו יט, כא.

(38) להעיר מדרך מצותיך מצות אהבת ישראל.

(39) עפ"ז יש לבאר דין הנ"ל ד„עיר שרובה רוצחים אינה קולטת“ – דאין זה גזה"כ, כ"א,

דמכיון דאנשי העיר הם הפועלים הגנתו והצלתו, אא"פ שיעשה זה ע"י הרוצחים שבעיר, דאין קטיגור נעשה סניגור.

(40) אף דהכפרה היא לכאורה מצד ההפך מזה – היותו בגלות „נפרד“ . מאוהביו ומארץ מולדתו (חינוך מצוה תי) – י"ל דהא בהא תליא:

ההתאחדות עם כלל ישראל להיות חלק מהציבור (לאחרי שהרג נפש), הוא דוקא כאשר נעשה „נפרד“ . מאוהביו (בהיותו במצבו הקודם) ומארץ מולדתו ושוכן כל ימיו עם יריים" אילוי במצבו הקודם.

(41) ילקוט ראובני שופטים (יט, ד) בשם מדרש. ערכי הכינויים (לבעל סה"ד) ערך גואל הדם.

וראה לקו"ש ח"ב ע' 626.

(42) וראה גם שער הפסוקים משפטים כא, יג. וראה מכות י, א; ד"ת קולטין . . מנחה"מ.

(31) ראה צפע"נ מכות (שם, א) – מה שמדייק צ"ל דיורין דוקא „לא מהני אוכלוסין דעיקר דעיר הולכת בתר יושבי“, „ר"ל בגדר קביעות לא באקראי“. ע"ש.

(32) להעיר ממשנה עירובין (שבהערה 9): אימתי (אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה) בזמן שאין בה דיורין אבל יש בה דיורין מהלך את כולה (כד' אמות). וראה בגמ' שם סא, ב. ואכ"מ. (33) ל' הרמב"ם.

(34) ראה ערוך לנר מכות שם.

(35) עפ"ז יומתק מ"ש בצפע"נ ה' תרומות בתחלתו (ב, ריש ע"ב): ובערי מקלט אסור שיה' שתם גר תושב וכמ"ש כ' בזה בהל' איסור' דהוי כמו ירושלים.

שנאמר⁵² חבור עצבים אפרים הנח לו".
 ניט קוקנדיק אויפן שפל המצב ביותר
 (עובדי ע"ז), איז אָבער דער ענין פון
 אחדות (שלום) מגין אַז מ'זאָל זיי ניט
 קענען אָנרירן⁵³ (ביז אַז „אמר⁵⁴ המקום
 כביכול איני יכול לשלוט בהם").

ועד"ז בדין זה, אַז אויך איידער דער
 הורג נפש האָט זיין כפרה – איז די
 אחדות פון עיר מקלט אויף אים מגין.

ו. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פאַר-
 שטיין דעם לשון „קרי" וואָס שטייט ביי
 מלחמת סיחון ועוג:

ווי געזאָגט, ווייזט דער ענין פון ריבוי
 דיורין פון אַ „קרי", אויף דער אחדות פון די תושבי
 העיר. און דאָס זאָגט דער פסוק, אַז ביי
 סיחון ועוג איז געווען ניט נאָר גש-
 מיות'דיקער תוקף (במדה הכי גדולה)⁵⁵
 נאָר נאָכמער, ביי זיי איז געווען דער
 ענין פון אחדות, זייערע שטעט זיינען
 געווען קריות – וואָס דאָס איז אַן ענין
 אויך של הגנה רוחנית⁵⁶.

[ווי מען געפינט עס אויך ביי בני
 נח, ווי עס שטייט⁵⁷ דער טעם פאַרוואָס
 דער דור הפלגה איז ניט נאכד געוואָרן
 ווי דער דור המבול, ווייל⁵⁸ דער דור
 הפלגה „היו נוהגים אהבה ורעות

זיין פאַר שפיכת הדם, פאַר זיין חטא⁵⁹.
 און תורה גיט די הגנה פון עיר מקלט.

– כידוע, איז דער ענין פון גלות
 לעיר מקלט, אַ כפרה פאַרן הורג נפש
 בשגגה⁴⁴. אָבער די כפרה ווערט נגמר
 ערשט לאחר ווי עס ענדיקט זיך דער
 זמן וואָס ער דאַרף זיין אין עיר מקלט⁴⁵;
 עיקרו של עיר מקלט – כפשוטו של
 מקרא – איז אָבער דער ענין ההגנה⁴⁶.
 סיי בפשטות – צו פאַרהיטן אים פון
 דעם גואל הדם „פן ירדוף . . כי יחם
 לבבו"⁴⁷; און אויך פון דעם רוחניות'דיקן
 גואל הדם – אַז אויך איידער דער איד
 באַקומט זיין כפרה (דורך גלות) ובמילא
 איז נאָך ביי אים דאָ די תוצאה ופעולה
 פון זיין חטא, איז ע"ז וואָס ער געפינט
 זיך אין עיר מקלט – קען דער גואל
 הדם אים ניט אָנרירן.

און דער כח ההגנה פון עיר מקלט
 נעמט זיך דערפון וואָס זי איז אַ קרי,
 אַן אָרט פון אחדות, כנ"ל.

כידוע⁴⁸, אַז בשעת מ'איז אין אַ
 מצב פון שלום ואחדות איז דאָס אַ
 הצלה והגנה, וכמחז"ל⁴⁹ אַז אפילו עובדי
 עבודה זרה, אויב עס איז פאַראַן צווישן
 זיי שלום ואחדות „כביכול⁵⁰ אין השטן
 נוגע בהם (אין מדת הדין נוגעת בהן)⁵¹

(43) סוכה נב, א ושם. ועוד.

(44) ראה מכות ב, ב. חינוך שם. ובכ"מ.

(45) ראה ירמב"א מכות שם ושם יא, ב. וראה
 אנציקלופדי' תלמודית ערך גלות. וש"נ.

(46) כשם מקלט בל' תרגום „שזכותא" (הצלה).
 ובפרט קודם גמר דין שאז לא שייך כפרה –
 תוד"ה אמר מכות שם. וראה צפע"ג מהד"ת לו, ג.

(47) שופטים יט, ו. וראה פרש"י שם.

(48) ראה בארוכה תו"ח נח עג, ג ואיל"ד.

(49) ספרי ובמדב"ר (פי"א, ז) עה"פ (נשא ו, כו)
 וישם לך שלום. ב"ר פל"ח, ו. תנחומא שבהערה
 51.

(50) ספרי ובמדב"ר שם.

(51) תנחומא צו ז. שופטים יח.

(52) הושע ד, יז.

(53) ראה גם ירושלמי פאה פ"א ה"א (קרוב
 לסופה) – בנוגע דורו של אחאב, דמכיון „שלא
 ה' להן דילטרוין היו יורדין למלחמה ונוצחין".
 ע"ש. וראה תו"ח שם עד, סע"ד.

(54) ב"ר שם.

(55) ערים בצורות חומה גבוהה דלתים ובריח.
 ועוד (ראה פרש"י חקת כא, כג. ועוד).

(56) וע"ד ההגנה הרוחנית בנוגע לעוג (פרש"י
 שם, לד. דברים ג, ב).

(57) ב"ר שם. פרש"י נח יא, ט.

(58) עד"ז הוא באדר"נ פי"ב, ז – בהחילוק בין
 דור הפלגה ואנשי סדום.

— אע"פ וואָס אויך ביי בני נח איז פועל ומחזק וכו' ענין האחדות ושלום (כנ"ל) —

איז ווייל זייער אחדות איז בלויז אַ חיצוניות/דיקע (זיי קומען זיך צוזאַמען און זיינען זיך משתתף אין איין פעולה), ס'איז ניט קיין אחדות בעצם.⁶⁴

וואָס דערפאַר איז ביי בני נח ניטאָ דער גדר פון ציבור⁶⁵ — וואָרום אפילו לאחרי ווי זיי ווערן נתאחד, בלייבט יעדער יחיד אַ מציאות „פרטית“⁶⁶. און דעריבער, בשעת אידן האָבן מלחמה געהאַט קעגן זיי מיט דער אידישער אחדות (די אחדות אמיתית פון בני ישראל⁶⁷), האָט עס מבטל געווען די הגנה (מצד דער אחדות) פון לעו"ז.

ח. מ'דאַרף נאָך אָבער פאַרשטיין דעם טעם וואָס דוקא אין דעם כיבוש פון ארץ סיחון וועג איז די תורה מדגיש אָט דעם ענין פון „לא היתה קרי" אשר שגבה ממנו", „אשר לא לקחנו מאתם“?

וי"ל דעם ביאור אין דעם:

דער כיבוש פון ארץ סיחון וועג איז געווען אויפן וועג צו (און צוליב⁶⁸) כובש זיין ארץ ישראל. נאָכמער: בכמה פרטים רעכנט זיך ארץ סיחון וועג אַלס התחלה פון כיבוש ארץ ישראל⁶⁹, ביז אַז

(64) ראה בארובה תו"ח שם עד, ג ואילך. וראה שם (עה, ג ואילך) הביאור — איך שייך בהם בכלל ענין האחדות.

(65) ראה נזיר סא, ריש ע"ב.

(66) ראה צפ"ט מהד"ת יג, ב. עה"ת נח י, ה. וש"נ.

(67) ראה בארובה תו"ח שם (עג, ג ואילך).

(68) דסיחון וועג היו נוטלים שכר מכל מלכי

ארץ כנען לשמרם — מדרשים ופרש"י שבהערה 7.

(69) פרש"י פרשתנו א, ד (מספרי). ועד שאמר

משה שע"ז כבר הותר הנדר — ראה רש"י פינחס

כו, יב (מספרי). ר"פ ואתחנן ד"ה בעת ההיא. וראה

לקו"ש ח"ט ע' 9. ח"ט ע' 102 ואילך.

ביניהם שנאמר⁵⁹ שפה אחת ודברים אחדים⁵⁹, משא"כ דער דור המבול וואָס „היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם“⁶⁰.

און דאָס איז די רבותא וואָס תורה איז מדגיש ביי מלחמת סיחון וועג „לא היתה קרי" אשר שגבה ממנו", „לא היתה קרי" אשר לא לקחנו מאתם" — אַז אפילו די שטעט וועלכע זיינען געווען אַ קרי', ביי זיי איז געווען אחדות ושלום, ובמילא אויך אַ הגנה רוחנית, איז אעפ"כ האָבן אידן זיי מנצח געווען און איינגענומען.

[ועפ"ז מובן, אַז קרי' איז אַ גרעסער רער חידוש אפילו פון ערים בצורות — ווייל⁶¹ דאָס איז אַ הגנה רוחנית בהוספה על (און שטאַרקער פון) הגנות⁶² גשמיות⁶³. און דערפאַר דערמאָנט דער פסוק (ביי מלחמת סיחון) בלויז „לא היתה קרי' גו" און ניט „ערים בצורות חומה" (כנ"ל סוס"א)].

ז. דער טעם הדבר וואָס אידן האָבן געקענט איבערקומען די אחדות כו' פון סיחון וועג

(59) נח שם, א.

(60) ל' רש"י הנ"ל.

(61) וע"ד טעם יראת משה מעוג — ראה פרש"י

שבהערה 56.

ועפ"מ"ש בתו"ח שם (עה, ב ואילך) שהאחדות קשורה עם השייכות והביטול לאלקות (ע"ש), מובן שההגנה הרוחנית שלו (זכות ששמש את אברהם — „בטל" לו) מוסיפה גם בענין ה„קרי" — האחדות — שלו.

ועפ"ז תומתק ההוספה באריכות „לא היתה קרי" אשר לא לקחנו מאתם" בנוגע לעוג (לא בקיצור — וגם הקריות), ובפרט שכבר נאמר בנוגע לכיבוש דקריות סיחון, כי אצל עוג ה' ענין הקרי' — אחדות — בתוקף יותר.

(62) ובפרט דהגנה גשמית דתוקף הערים לא

היתה אצלם, דהרי יצאו מהערים (כנ"ל הערה 7).

(63) וגם ברוחניות הענינים: תוכן העבודה

דעיר חומה הו"ע דסור מרע, שהחומה מונע

האויב כו' ליכנס תוך העיר; משא"כ תוכן הענין

דקרי' הוא עבודה חיובית — אחדות.

כולה⁷⁵, ובמילא איז באַ אידן דעמאָלט געווען מעין כח הצבור והקהל שבא"י, אויף מבטל זיין און כובש זיין די קריות, דעם צבור שבלעו⁷⁶.

ט. פ' (מטות) מסעי ודברים ווערן גע-לייענט אַלעמאָל אין די טעג פון בין המצרים⁷⁶. איז מובן, אַז דער תוכן פון „קרי“ (וועלכער איז מודגש סיי אין פ' מסעי און סיי אין פ' דברים) האָט אַ שייכות מיוחדת צו דעם זמן:

דער חורבן וגלות פון אידן איז סיבתו דער פירוד צווישן אידן, כמחז"ל⁷⁷ אַז דער חורבן איז געקומען מצד דעם עון פון שנאת חנם. וואָס דערפון איז מובן, אַז דער תיקון (— פון „בין המצרים“) איז דורכן מבטל זיין די סיבת החורבן, דורך מוסיף זיין און מחזק זיין דעם ענין פון קרי' פון אידן — אהבת ישראל ביו אין אַן אופן פון אחדות ישראל בשלימות.

און אין דעם זיינען דאָ די צוויי שלבים — ווי מען לערנט דעם ענין אין פ' מסעי און ווי דערנאָך אין פ' דברים:

לכל לראש זאָגט מען, אַז אויך ווי אידן געפינען זיך נאָך אין גלות, אין די „מסעי בני ישראל“ אין מדבר העמים⁷⁸, נאָך איידער ס'איז דאָ די כפרה אויף חטאינו, האָט מען שוין די הגנה נגד דעם „גואל הדם“ דורך דער הנהגה אין אַן אופן פון „קרי“ (והקריתם לכם

לכמה דיעות איז דאָס נכלל אין דעם ברית בין הבתרים⁷⁹.

איינער פון די עיקר חידושים וואָס האָט זיך אויפגעטאָן בכניסת ישראל לארץ ישראל, איז באַשטאָנען אין דעם וואָס דעמאָלט זיינען אידן געוואָרן אַ מציאות פון ציבור באופן פון „קהל“, וואָס דערפאר איז דעמאָלט דוקא נתחיי-בו בערבות⁷¹ (משא"כ אין בבל איז נישטאָ דער גדר, אין תענית צבור בבבל⁷²). ד.ה. בכניסתם לארץ איז נגמר געוואָרן בשלימות די מציאות פון אידן, ובלשון הצפ"ע⁷³: „אחר שנכנסו לא"י נעשו ציבור ונעשו מציאות אחת נצחית“ (און ער איז מאריך ווי דאָס איז נוגע בכמה הלכות⁷⁴).

און דעריבער האָט זיך געפאָדערט דוקא אין כיבוש ארץ סיחון ועוג — אַלס הקדמה והתחלה פון כיבוש ארץ ישראל, צו מבטל זיין דעם ענין הקרי' פון סיחון ועוג — די אחדות אין קליפה ביי אוה"ע (ומהאי טעמא גופא האָבן סיחון ועוג זיך געשטעלט מיט דעם כח פון קרי' אויף אַפצוהאַלטן אידן פון קומען לא"י);

און אויך דער כח ביי אידן אויף אייננעמען די קריות פון ארץ סיחון ועוג איז געווען מצד דעם ענין (האחדות) גופא, ווייל דאָס איז געווען נוגע אין (דער התחלה פון) כיבוש ארץ ישראל

70) ראה לקו"ש חכ"ח ע' 210 ואילך ובהנמנן שם.

71) פרש"י נצבים כט, כח — מסנהדרין מג, סע"ב.

72) פסחים נד, ב. וש"נ. וראה צפע"נ שבהערה 74.

73) שו"ת צפע"נ (ווארשא) סקמ"ג ס"ב.

74) ראה גם צפע"נ הל' ברכות פ"י ה"א. מהד"ת צ, ב. ובכ"מ. וראה לקו"ש ח"ח ע' 113 (ס"א) ובהערה 77.

75) ראה הערה 68, 69.

76) ראה של"ה ריש פ' מטות מסעי (שסו, סע"א): פרשיות שלשה אלה מטות ומסעי ודברים הם תמיד בשבתות שבין המצרים כו'. וראה לקו"ש שם ע' 378. וש"נ.

77) יומא ט, ב.

78) יחזקאל כ, לה. וראה לקו"ת דרושי אלה מסעי וביאורם. וראה גם בח"י, אוה"ח ועוד ר"פ מסעי.

אופן פון „ירחיב ה"א את גבולך" ⁸⁰, ניט
נאָר עבר הירדן וואָס מ'האָט איינגענו-
מען לפני כיבוש הארץ און – כיבוש
הארץ, נאָר אויך קיני קניזי וקדמוני, ווי
דער רמב"ם זאָגט ⁸¹,
בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו
ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה
בימינו ממש.

(משיחות ש"פ עקב וש"פ ראה תשמ"א)

(80) שופטים יט, ח.

(81) הל' רוצח פ"ח ה"ד. וראה רמב"ם הל'
מלכים פי"א ה"ב.

ערים" – אידן שטייען צוזאַמען באח-
דות;

און דאָס איז די הקדמה וואָס דורך
איר ווערט אויפגעטאָן דער ביטול פון
קרי' דלעו"ז („לא היתה קרי' אשר שגבה
ממנו .. אשר לא לקחנו מאתם") –
ביז דעם ביטול (וכפרה) פון חטאינו –
בשלימות,

און מען גייט גלייך אַריין אין ארץ
טובה ורחבה ⁷⁹, ארץ ישראל, ביז אין אַן

(79) שמות ג, ח.

